

and requirements for the classics of world and domestic pedagogy in order to improve the practice. The main conditions for the successful passing of the practice to students is their motivation, love for children, knowledge of the subject and teaching methods, psychology and pedagogy.

It is also worth reviewing existing practice programs, updating the method of their recommendations in terms of a person-centered approach. The emphasis on the future teacher's cooperation with colleagues, students, and parents deserves attention. A comprehensive approach to the solution of educational and educational problems will contribute to the formation of respect for education in general.

The idea of training methodologists for such work, focusing their attention not only on the content of the subject, but also on working with the future teacher in the direction of their socialization in school, deserves attention.

The procedure for passing the practice is regulated by the Regulations on the practice of students.

An important role is played in the process of passing the practice of mastering students-practitioners with pedagogical tact, pedagogical technique, and communicative skills.

New approaches to the organization of pedagogical practice include: developing a system of practical training in accordance with the new content of pedagogical education; introduction of modern forms of continuous pedagogical practice as an important factor in forming the professional readiness of the future teacher and his ability to work in the context of expanding teaching and pedagogical space; introduction of pre-diploma practice at the place of future employment.

Key words: educational process; methodologist; pedagogical practice; teacher; trainee; school.

Стаття надійшла до редакції 18.09.2018

Прийнято до друку 30.10.2018

УДК 37.09:373.5091

Людмила Кашпіровська
ORCID iD 0000-0001-6807-8056

аспірантка Київського міжнародного університету,
заступник директора з навчально-методичної роботи,
ПЗНЗ «Лицей Київського міжнародного університету»,
вул. Львівська, 49, 03179 Київ, Україна,
kashpirovskaaaludmila@ukr.net

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ

У статті аналізується нормативно-правова база запровадження профільного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах України, визначено значимість та пріоритети цього явища у системі сьогоденної освіти. Прикладом впровадження ефективної системи профільної освіти є ПЗНЗ «Лицей Київського міжнародного університету», наведено тематику і зміст роботи з ліцеїстами Представлена унікальна освітня траєкторія взаємодії в системі «Лицей – Університет», яка здійснюється з метою реалізації Концепції профільної освіти, що виявляється у різновекторних формах співпраці.

Ключові слова: заклади загальної середньої освіти; лицей; підходи; профільне навчання.

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2018.3-4.99104>

Постановка проблеми. Аналіз нормативно-правових документів, наукових досліджень із проблеми впровадження профільної освіти, змісту і організації профільного навчання в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) дав змогу встановити, що у сучасних умовах це питання привертає увагу багатьох науковців. Зокрема питання профільного навчання, а саме методологічні засади, досліджують українські вчені І. Артюхова, Н. Бібік, О. Вітковська, Е. Мороз, Н. Шиян (2004).

Вагомі висновки про організаційні форми та дидактичні моделі впровадження профільного навчання знаходимо в дисертаційних дослідженнях Є. Богомолової, І. Даниліної, Т. Захарової та інших (Пешкова, 2014). Велику і копітку роботу щодо розроблення сучасних умов науково-методичного супроводу профільного навчання в старшій школі зробили фахівці Академії наук України, Міністерства освіти і науки України (МОН), Інститут модернізації змісту освіти. У межах нашої статті зосередимо увагу на законодавчій базі розвитку освіти в Україні, зокрема профільного навчання.

Мета статті – висвітлення сучасних теоретичних і методичних підходів до впровадження профільного навчання в закладах загальної середньої освіти.

Нормативно-правове забезпечення впровадження профільного навчання в закладах загальної середньої освіти. Нові підходи до організації навчання в старшій школі закладено в Національній доктрині розвитку освіти, Законі України «Про загальну середню освіту, Концепції загальної середньої освіти (12-річна школа) та Концепції профільного навчання в старшій школі, Державному стандарті початкової загальної освіти, стандарті базової і повної загальної середньої освіти, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р., які закріпили європейський вимір освіти в умовах компетентнісного підходу та впровадження профільного навчання в старшій школі всіх типів закладів загальної середньої освіти. Законодавча база унормована на перехід до профільного навчання в ЗЗСО, підтвердженням цього є Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. Вона дає змогу осучаснити принциповий підхід для освітньої шкільної системи впровадження профільного навчання. Останні законодавчі акти, а саме Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2018 року та наказ МОН «Про затвердження типових освітніх програм закладів загальної середньої освіти III ступеня», теоретично та методично розробили технологію впровадження профільного навчання в старших класах вже з вересня 2018 р.

Напрями профілізації. На цей час здобуття профільної середньої освіти передбачає два спрямування:

- *академічне* – навчання на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, і поглибленого вивчення окремих предметів із урахуванням здібностей та освітніх потреб здобувачів освіти з орієнтацією на продовження навчання на вищих рівнях освіти;

- *професійне* – зорієнтоване на ринок праці профільне навчання на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, та професійно орієнтованого підходу до навчання з урахуванням здібностей і потреб учнів (Закон України «Про освіту», 2018).

Здобуття профільної середньої освіти за будь-яким спрямуванням не обмежує право особистості на здобуття освіти на інших рівнях освіти. ЗЗСО можуть мати освітні програми профільної середньої освіти за одним чи обома спрямуваннями (Типова освітня програма, 2018). Розроблені стандарти освіти, вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти відповідного рівня, загальний обсяг навчального навантаження здобувачів освіти тощо. ЗЗСО отримали право розробляти власні освітні програми або використовувати для зразка типову освітню програму, розроблену МОН України. Опрацювавши відповідні законодавчі акти, керівники ЗЗСО, виходячи з конкретних умов закладу (матеріальна

база, якісний склад педагогічних працівників), спираючись на право здобувачів освіти на академічну мобільність та індивідуальну освітню траєкторію, приступають до реалізації обраного профілю або профілів шляхом вільного вибору видів, форм і темпу здобуття освіти, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання. МОН України запропонувало загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення. Очікувані результати навчання здобувачів освіти (учнів) подані в межах навчальних програм, розміщених на офіційному веб-сайті МОН.

Аналіз Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня. Нами проаналізовано розроблені науковцями підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти. З метою реалізації освітньої стратегії МОН розробило навчальний план для 10–11 класів закладів загальної середньої освіти відповідно до Державного стандарту, для його впровадження у частині повної загальної середньої освіти з 01 вересня 2018 р. Він містив загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, профільних предметів і спеціальних курсів, а також передбачав години на факультативи, індивідуальні заняття тощо. Закладам загальної середньої освіти для складання власного навчального плану закладу освіти МОН було запропоновано два варіанти організації освітнього процесу (Типова освітня програма, 2018). *Перший варіант* містив перелік базових предметів з експериментальними інтегрованими курсами («Історія: Україна і світ», «Природничі науки»). Другий варіант – перелік базових предметів, який включав окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничого циклів. До базових предметів віднесені: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова», «Історія: Україна і світ» (у другому варіанті передбачено вивчення окремих предметів: «Історія України», «Всесвітня історія»), «Громадянська освіта», «Математика», «Природничі науки» (у другому варіанті передбачено вивчення окремих природничих дисциплін: «Фізика і астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія»), «Фізична культура», «Захист Вітчизни». Виходячи із зазначеного, необхідно звернути увагу на те, що кількість предметів, які вивчаються в 10–11 класах, практично не змінилась, а відтак виникає питання, наскільки розвантажена освітня програма? На нашу думку, час покаже. Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, забезпечується також вибірково-обов'язковими предметами («Інформатика», «Технології», «Мистецтво»), що вивчаються на рівні стандарту. Із запропонованого

переліку учень має обрати два предмети – один у 10 класі, інші в 11 класі, або одночасно два предмети в 10 і 11 класах.

Основним і концептуальним є те, що зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і курсів, а саме:

- базові та вибірково-обов'язкові предмети, що вивчаються на рівні стандарту;
- профільні предмети;
- курси за вибором, до яких віднесено спецкурси та факультативи.

Рішення про розподіл годин для формування відповідного профілю навчання приймає заклад освіти, профіль навчання формується також із урахуванням можливостей забезпечити якісну його реалізацію. Впровадження профільного навчання має на меті формування у старшокласників чіткого розуміння сутності майбутньої професії. Конкретною метою профільного навчання має стати найбільш повна самореалізація учня в конкретній сфері, яка дасть можливість реалізувати свої життєві переконання (Шиян, 2004). Необхідною умовою формування цілісної особистості учня є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення здобувачів освіти до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності (Дивоняк, 2014). Профільне навчання, яке офіційно впроваджене в ЗЗСО, дає змогу полегшити адаптацію молоді до самостійного життя, подолати інфантилізм підлітків, виховає відповідальність за прийняття рішень.

Упровадження профільного навчання в освітній процес Ліцею. Прикладом впровадження ефективної системи профільної освіти є ПЗНЗ «Ліцей Київського міжнародного університету», створений

у 2009 р. (директор – О. Лавриненко). Взаємопартнерство в системі «Ліцей – Університет» здійснюється з метою реалізації Концепції профільної освіти, що виявляється у таких формах співпраці:

- викладання профільних дисциплін, спецкурсів та факультативів викладачами Київського міжнародного університету: докторами, кандидатами наук, доцентами, аспірантами;
- участь ліцеїстів і вчителів у науково-практичних конференціях, семінарах, що проводяться в Університеті;
- здійснення науково-методичного супроводу учнівських дослідницьких робіт МАН викладачами Університету;
- проведення викладачами Університету для ліцеїстів традиційних профільних тренінгів і майстер класів, організація та проведення міжнародних, всеукраїнських форумів, універсіад;
- підготовка програм, підручників, науково-методичних посібників;
- проведення позаурочних занять (поточних консультацій, спецкурсів, профорієнтаційних гуртків «Сценічне мистецтво», «Відеомейкінг»;
- вивчення практично-орієнтованого курсу «Технології», «Вступ до спеціальності»
- гурткова робота в Університеті шляхом залучення учнів Ліцею;
- ознайомлення з практичним досвідом за відповідною професією шляхом проведення екскурсій на підприємства, зустрічі з відомими людьми, які мають професійний досвід у тій чи іншій галузі. Змістовне наповнення навчального курсу «Технології» або «Вступ до спеціальності» реалізується у формі тренінгів (табл. 1).

Таблиця 1

Тематичний план навчального курсу «Технології» або «Вступ до спеціальності»

№ з/п	Назва тренінгу	Кількість годин	Викладач
Загальні тренінги			
1.	Мотивація і визначення мети у процесі вибору професії – самоменеджмент	2	
2.	Діловий протокол і етикет	2	
3.	10 правил успішної співбесіди (підготовки резюме) під час влаштування на роботу – крок до вдалої кар'єри	2	
4.	Конфліктологія і вміння спілкуватися, вирішення конфліктів (Комунікативний тренінг)	2	
Профіль: Гуманітарний(право, економіка, міжнародні відносини, журналістика, психологія)			
5.	Геополітичне положення і перспективи України в умовах глобалізації (Практичне заняття «Політичне шоу», де кожен виконує свою роль експерта у відповідності до обраного фаху)	2	
6.	Лінгвокраїнознавство. Знайомство із англійськими країнами	2	
7.	Ідіоми. Культурні традиції англійських народів	4	
8.	Тренінг з лідерства	2	
Профіль:Право			
7.	Юридичні професії (знайомство – за результатами практичного ознайомлення)	2	
8.	Тренінг у судовій аудиторії	2	

Профіль: Економіка. Туризм			
7.	Я – бізнесмен (як побудувати успішну організацію)	2	
8.	Маркетинг. Реклама. ПР	2	
Профіль: Журналістика			
7.	Мультимедійна журналістика і відеомейкінг	2	
8.	Журналістика і копірайтинг (підготовка до написання статей в університетській газеті)	2	
Профіль: Інформаційні технології			
5.	Комп'ютерна графіка і основи Web-дизайну	2	
6.	Програмування	2	
7.	Комп'ютерні мережі	2	
8.	Бізнес-аналітика. Проектна діяльність	2	
Профіль: Будівництво і архітектура			
5.	Основи креслення	4	
6.	Основи макетування	4	
7.	Архітектура (майстер-клас)	2	
Профіль: Сценічне мистецтво			
5.	Майстерність актора	6	
6.	Сценічна мова	2	

Так, у 2018–2019 навчальному році в Ліцеї КиМУ профільне навчання, спрямоване на врахування інтересів, нахилів і здібностей кожного учня у контексті їх соціального та професійного самовизначення і відповідно до вимог сучасного ринку праці. Такий підхід до організації освіти старшокласників не лише найповніше реалізує принцип особистісно орієнтованого навчання, а й дає змогу створити найоптимальніші умови для їхнього професійного самовизначення та подальшої самореалізації. В Україні є зразки ефективних локальних педагогічних систем з профільної освіти старшокласників, результати функціонування яких мають вивчатися і узагальнюватися методичними службами та відповідними структурами Міністерства освіти і науки України. На базі освітніх закладів, які мають високу результативність роботи щодо впровадження профільного навчання та допрофільної підготовки учнів, можуть бути організовані експериментальні майданчики щодо перевірки інновацій та реалізації конкретних завдань. Без якісної освіти ми не матимемо майбутнього. Перед освітянами України відкриваються унікальні перспективи, а як ми зможемо ними скористатися на освітянській ниві, залежить від багатьох чинників. Безумовно, на нашу думку, Міністерство освіти і науки України за останні роки розробило чіткі нормативні акти з впровадження в освітній процес профільного навчання. Для скептиків завжди є змога сказати, що ці «проекти» не дозволять підняти нашу освіту на один рівень із кращими європейськими прикладами. Але дорогу здолає лише той, хто йде, а не той, хто сидить осторонь і чекає кращих років, умов, законів і людей. Так, в освіті є безліч проблем,

варіанти вирішення яких залишаються предметом дискусій між освітянами, науковцями, управлінцями. І ухвалення нового Закону України «Про освіту», Типових освітніх програм – це лише один із перших кроків на шляху реформування профільної школи.

Висновки. Таким чином, сучасними підходами до впровадження профільного навчання в закладах загальної середньої освіти є:

- системно побудована «архітектура» профільної освіти та до профільної підготовки учнів;
- створення контенту профільного навчання (освітні та навчальні програми);
- забезпечення контингенту учасників процесу (відбір учнів і педагогів) (Мартиненко, 2015);
- володіння керівником ЗЗСО різними видами управлінської комунікації для успішного вибору профілю, створення сприятливих умов для впровадження профільного навчання, починаючи від побудови системи профільної освіти, яка має охоплювати цінності, місію та імідж закладу; методику творчої активності особистості в умовах проектної діяльності; механізми залучення різних ресурсів для розвитку сучасної матеріально-технічної бази; технологію заохочення всіх учасників навчального процесу;
- системний моніторинг та корекція концептуальних підходів впровадження профільного навчання;
- вчитель як фахівець нового формату, який використовує досвід роботи у старших класах за програмами поглибленого та профільного вивчення всіх шкільних дисциплін;

- роз'яснювальна робота з батьками щодо їх залучення до активної участі у впровадженні профільного навчання;

- психологічний супровід освітнього процесу у 8–9, 10–11 класах з метою своєчасної оцінки комплексу індивідуальних особливостей підлітка з урахуванням його готовності до успішного навчання за певним профілем, попередження дезадаптації в умовах виникнення труднощів і стресів, пов'язаних із спілкуванням у новому колективі.

Перспективи подальших досліджень. Подана

стаття не претендує на остаточне вирішення досліджуваної проблеми, однак розкриває перспективи майбутніх досліджень. Подальшого вирішення потребують питання щодо створення системи ефективних форм і методів в умовах впровадження профільного навчання, врахування специфіки управління закладом загальної середньої освіти в умовах запровадження профільного навчання, а також удосконалення підготовки педагогічних та управлінських кадрів з метою реалізації моделі профільного навчання в різних типах освітніх закладів.

Література

- Дивоняк Ю. І., Шинкаренко В. І. Профільне навчання у ЗОШ – виклик часу. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2014. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpuup20123773> (дата звернення: 4.10.2018).
- Мартиненко С. М. Діагностування особистісно-професійних якостей вчителя початкової школи. Київ: АКМЕ-ГРУП, 2015. 208 с.
- Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 р. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 38–39. 380 с.
- Пешкова І. Профільне навчання – запорука успішної соціалізації старшокласників. *Таврійський вісник освіти*. 2014. № 1 (2). С. 125–128. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo20141\(2\)23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo20141(2)23) (дата звернення: 4.10.2018).
- Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня: затверджено 20 квітня 2018 р. МОН України. Наказ № 408. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/tipovi-osvitni-programi-dlya-2-11-klasiv> (дата звернення: 4.10.2018).
- Шиян Н. І. Дидактичні засади профільного навчання у загальноосвітній школі сільської місцевості: дис... докт. пед. наук за спец. 13.00.09 – теорія навчання. Полтава, 2004. 505 с.

References

- Divonyak, Yu. I., Shinkarenko, V. I. (2014). Profile education in ZOSH – challenge of time [Profile education in SEI – challenge of time]. *Naukovi zapiski Vinnickogo derzhavnogo pedagogichnogo universitetu imeni Mihajla Kocyubinskogo. Seriya: Pedagogika i psihologiya*. Retrieved from <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpuup20123773> (ukr).
- Martynenko, S. M. (2015). *Diagnostuvannya osobistisno-profesijnih yakostej vchitelya pochatkovoyi shkoli [Diagnosis of personality-professional qualities of elementary school teacher: teaching method]*. Kyiv, Ukraine: AKME GROUP (ukr).
- Zakon Ukrayini «Pro osvitu»: vid 05 veresnya 2017 r. (2017) [Law of Ukraine On Education: from 05 September, 2017]. *Bulletin of the Verkhovna Rada*, 38–39 (ukr).
- Peshkova, I. (2014). Profile education – zaporuka uspishnoyi socializaciyi starshoklasnikiv [Profile training is the key to the successful socialization of high school students]. *Tavriysky Bulletin of Education*, 1 (2), 125–128. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo20141\(2\)23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvo20141(2)23) (ukr).
- Tipova osvitnya programa zakladiv zagalnoyi serednoyi osviti III stupenya: zatverdzheno 20 kvitnya 2018 r. MON Ukrayini. Nakaz № 408 [Typical educational program of institutions of general secondary education of the III degree: it was approved on April 20, 2018. Ministry of Education and Science of Ukraine. Order No. 408]*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ru/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/tipovi-osvitni-programi-dlya-2-11-klasiv> (ukr).
- Shiyani, N. I. (2004). *Didaktichni zasadi profilnogo navchannya u zagalnoosvitnij shkoli silskoyi miscevoosti [Didactic principles of profile education in a comprehensive school of rural areas]*: Doctor's thesis: 13.00.09. Poltava, Ukraine (ukr).

ВНЕДРЕНИЕ ПРОФИЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ: СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ

Кашпиrowsкая Людмила, аспирантка Киевского международного университета,
заместитель директора по учебно-методической работе,
ЧОУЗ «Лицей Киевского международного университета»,
ул. Львовская, 49, 03179 Киев, Украина, kaspirovskaaaludmila@ukr.net

В статье исследуется нормативно-правовая база внедрения профильного обучения в общеобразовательных учебных заведениях Украины, определена значимость и приоритеты этого явления в системе современного образования. Анализ нормативно-правовых документов, научных исследований, связанных с проблемой внедрения профильного образования, содержание и организация профильного обучения в заведениях общего

середнього образования, привлекает внимание многих учёных, практиков, педагогов. Внедрение профильного образования требует от коллектива учебного заведения, как и от руководителя, конкретного, содержательного, обоснованного выбора направления деятельности школы. Примером внедрения эффективной системы профильного образования является ЧОУЗ «Лицей Киевского международного университета», приведена тематика и содержание работы с лицеистами. Представлена уникальная образовательная траектория: взаимное партнерство в системе «Лицей-Университет», которое осуществляется с целью реализации Концепции профильного образования, и отображается в разновекторных формах сотрудничества.

Ключевые слова: заведения общего среднего образования; лицей; подходы; профильное обучение.

INTRODUCTION OF SPECIALIZED EDUCATION INTO GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS: MODERN APPROACHES

Kashpyrovskaya Lyudmyla, PhD Student of Kyiv International University,
Deputy Director for Educational Work, PEI Lyceum of Kyiv International University,
49 Lvovskaya Str., 03179 Kiev, Ukraine, kaspirovskaaaludmila@ukr.net

Modern methods and experience of introducing educational training in general educational institutions of Ukraine are explored in this article, the significance and priorities of this phenomenon in the modern education system are determined. The analysis of legal documents, of research related to the problem of introducing profile education, the content and organization of profile education in general secondary education institutions attracts attention of many students, practitioners and teachers. The introduction of specialized education requires from the educational institution team as well as from the head, a specific, meaningful, reasonable choice of the ways of school's activities. PEI «Lyceum of the Kiev International University» is an example of implementation of the effective system of education; the subjects and content of work with lyceum students are given. A unique educational trajectory is presented: a mutual partnership in the system «Lyceum-University», which is carried out with the aim of implementing the Concept of profile education, and is displayed in multi-vector forms of cooperation, such as (namely):

- *teaching profile subjects, specialised courses and electives by teachers of the Kiev International University: doctors, candidates of sciences, associate professors, postgraduate student*
- *teaching core subjects, special courses and electives by Kiev International University teachers: by doctors, candidates of science, associate professors, graduate students;*
- *participation of lyceum students and teachers in scientific conferences, seminars held at the University;*
- *scientific and methodological support the IAS student research works by the University teachers;*
- *carrying out traditional trainings and master classes by teachers of the University for lyceum students, organization and holding of international, All-Ukrainian forums, Universiades;*
- *preparation of programs, textbooks, scientific and methodological manuals;*
- *extracurricular activities (consultations, special courses, professional orientation circles «Stage art», «Video-making»;*
- *practically-oriented course «Technology» studying;*
- *group work at the University by attracting lyceum students;*
- *acquaintance with practical experience in a particular profession by conducting excursions to the enterprise, meetings with famous people, who have professional experience in a particular industry. In general, and specific examples identified general trends in the development of specialized education in Ukraine, the main goal of which is a value mission, a higher level of education quality, equal access to quality educational services.*

Key words: approaches; institutions of general secondary education; lyceum; specialized education.

Стаття надійшла до редакції 6.10.2018
Прийнято до друку 30.10.2018